

ΓΡΑΠΤΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ

ΤΑΞΗ Γ΄

ΜΑΘΗΜΑ : ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : Δευτέρα 18/06/2012

ΩΡΑ : 7:45 – 9:45

Ονοματεπώνυμο: Τμήμα: Αρ:.....

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τρία (3) μέρη. Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α΄ : ΓΛΩΣΣΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

Σε πολλές χώρες της Ευρώπης, οι άνθρωποι που είναι κάτω από 50 χρονών δε γνώρισαν τον πόλεμο στον τόπο τους. Από την ώρα που γεννήθηκαν, κάθε πρωί, όταν ξυπνάνε, είναι ειρήνη. Τους φαίνεται φυσικό να ζουν μέσα στην ειρήνη. [...]

Για να διατηρείται η ειρήνη, είναι σπουδαίο να ξέρουμε πως η ειρήνη δεν είναι κάτι εντελώς φυσικό. Όμως, οι άνθρωποι αυτό το θυμούνται δύσκολα. Μπαίνοντας κάποιος σ' ένα κατάστημα λέει «καλημέρα», δε βροντάει την πόρτα όταν έρχεται ένας άλλος από πίσω του και όταν τον εξυπηρετήσουν, λέει «ευχαριστώ». Είναι ένας ευγενικός κύριος. Αυτή η συμπεριφορά είναι έμφυτη ; Όχι. Όταν ήταν παιδί, δεν ήτανε ευγενικός από φυσικού του. Τους κανόνες της ευγένειας τους έμαθε. [...]

Με την ειρήνη συμβαίνει το ίδιο. Είναι θέμα ανατροφής. Δεν είναι πάντα εύκολο, γιατί πρέπει να σεβόμαστε τους κανόνες, να μάθουμε ν' ακολουθούμε το νόμο, να μάθουμε να μη χρησιμοποιούμε τη φυσική μας δύναμη. Οι άνθρωποι διαπιστώνουν μονάχα αργότερα πως έτσι είναι καλύτερα, γιατί, όσο έχουν ειρήνη, ζούνε πιο ευχάριστα παρά αν κάνανε πόλεμο. [...]

Πολλοί άνθρωποι ξέρουν ότι η ειρήνη δεν αποκαθίσταται μια και καλή και για πάντα. Γι' αυτό σκέφτονται όλα όσα πρέπει να γίνουν για να στεριώσει και να μην ξαναγυρίσει ο πόλεμος. Η ειρήνη μπορεί να οικοδομείται παντού και σε κάθε στιγμή. Όταν μελετούμε την ιστορία του κόσμου, όταν συζητάμε μ' αυτούς που έχουν διαφορετικές αντιλήψεις όταν αντιδρούμε μπροστά στις αδικίες, χτίζουμε την ειρήνη.

Στο σχολείο οι μεγάλοι μαθητές βασανίζουν τους μικρούς, τα πρωτάκια. Ένας μαθητής πηγαίνει στο διευθυντή και του ζητάει να σταματήσει αυτή την κατάσταση : Ο μαθητής αυτός, που δεν αδιαφορεί για ό,τι γίνεται γύρω του, που αντιδρά και προσπαθεί να δώσει τέλος στα βάσανα των μικρών, δουλεύει για την ειρήνη. Ο διευθυντής βρίσκει αυτούς που δέρνουν τους μικρούς, τους τιμωρεί και τους εξηγεί γιατί τους τιμωρεί : Κι αυτός δουλεύει για την ειρήνη ... [...]

Περ. «Ερευνητές», εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2003

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ :

1. Να γράψετε περίληψη του πιο πάνω κειμένου σε 70 – 80 λέξεις. (Μον. 2)
2. α) Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τις θεματικές προτάσεις της πρώτης και της δεύτερης παραγράφου. (Μον. 0,5)
β) Στην κατακλείδα της τρίτης παραγράφου υπάρχει η λέξη «γιατί». Γιατί τη χρησιμοποιεί ο συγγραφέας ; (Μον. 0,5)
3. α) Στη δεύτερη παράγραφο να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων δευτερευουσών επιρρηματικών προτάσεων και να γράψετε τι δηλώνουν. (Μον.0,5)

- (β) Στην τέταρτη παράγραφο, αφού αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων ονοματικών δευτερευουσών προτάσεων, να γράψετε ποιος είναι ο συντακτικός τους ρόλος.

(Μον. 1)

4. Να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο και τον πλάγιο σε ευθύ.

(Μον. 0,5)

(α) Μου δανείζεις το βιβλίο σου;

(β) Ο Γιώργος έγραψε στη μητέρα του ότι θα θυμάται πάντα τη σκλαβωμένη πόλη του.

5. Οι πιο κάτω λέξεις είναι μέσα στο κείμενο. Να δώσετε για κάθε μία ένα συνώνυμο.

(Μον. 1)

- διατηρείται
- ανατροφής
- αντιλήψεις
- βάσανα

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ (ΜΟΝΑΔΕΣ 8)

Πιστεύετε ότι το σχολείο μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην εδραίωση της ειρήνης; Με ποιους τρόπους νομίζετε ότι μπορεί να επιτευχθεί αυτό; Να γράψετε ένα κείμενο 250 – 300 λέξεων για το περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο να αναπτύξετε τις απόψεις σας για τα πιο πάνω ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Γ΄ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

Κείμενο Ι. «Ο Δήμος και το καριοφίλι του», Αριστοτέλη Βαλαωρίτη

Έγερσας, μωρές παιδιά. Πενήντα χρόνους κλέφτης
τον ύπνο δεν εχόρτασα, και τώρ' αποσταμένος*
θέλω να πάω να κοιμηθώ. Εστέρεψ' η καρδιά μου.
Βρύση το αίμα το 'χυσα, σταλαματιά δε μένει.
.....
Έφαγ' η φλόγα τ' άρματα, οι χρόνοι την ανδρειά μου.
Ήρθε κι εμένα η ώρα μου. Παιδιά μου, μη με κλάψτε.
Τ' ανδρειωμένου ο θάνατος δίνει ζωή στη νιότη.
Σταθείτ' εδώ τριγύρω μου, σταθείτ' εδώ σιμά μου,
τα μάτια να μου κλείσετε, να πάρετε την ευχή μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

1. Πώς περιγράφει ο γέρο-Δήμος τη ζωή του και γιατί επιθυμεί το θάνατό του;

(Μον. 1)

Κείμενο II . «Αυτοβιογραφία», Ελισάβετ Μ. Μαρτινέγκου

Εγώ εις τα λόγια του άκουσα· το αίμα μου να ζεσταίνει, επεθύμησα από καρδίας να ήθελεν ημπορώ να ζωστώ άρματα, επεθύμησα από καρδίας να ήθελε ημπορώ να τρέξω διά να δώσω βοήθειαν εις ανθρώπους, όπου δι' άλλο –καθώς εφαινετο– δεν επολεμούσαν, παρά διά θρησκείαν και διά πατρίδα, και διά εκείνην την ποθητήν ελευθερίαν, η οποία, καλώς μεταχειριζομένη, συνηθά να προξενεί την αθανασίαν, την δόξαν, την ευτυχίαν των λαών. Επεθύμησα, είπα, από καρδίας, αλλά εκοίταξα τους τοίχους του σπιτιού, όπου με εκρατούσαν κλεισμένην, εκοίταξα τα μακρά φορέματα της γυναικείας σκλαβίας και ενθυμήθηκα πως είμαι γυναίκα, και περιπλέον γυναίκα Ζακυνθία, και αναστέναξα, αλλά δεν έλεηνα όμως από το να παρακαλέσω τον Ουρανόν διά να ήθελε τους βοηθήσει να νικήσουν, και τοιούτης λογής να αξιωθώ και εγώ η ταλαιπώρος, να ιδώ εις την Ελλάδα επιστρεμμένην την ελευθερίαν και, μαζί με αυτήν, επιστρεμμένας εις τας καθέδρας· τους τας σεμνάς Μούσας, από τας οποίας η τυραννία των Τούρκων τόσον και τόσον καιρόν τας εκρατούσε διωγμένας. [...]

Εγώ εφοβόμουν μεγάλως όλα εκείνα τα κακά, που ημπορούν να συνέβουν εις μίαν υπανδρευμένην, αλλά περισσότερον από όλα εφοβόμουν μεγάλως μην είχε τύχει να πάρω κανένα από εκείνους τους άνδρας, οπου θέλουν να έχουν την γυναίκα τους ωςάν σκλάβα, και την νομίζουν διά κακίην, οπόταν αυτή ωςάν σκλάβα δεν θέλει να φέρεται. Βλέποντας τέλος πάντων και τον αδελφόν μου τοιούτης λογής ενάντιον εις την γνώμην οπου είχα διά το μιοναστήρι, εκοινολόγησα,··· τόσον εις αυτόν ωςάν και εις τον θεϊόν μου, τον στοχασμόν οπου μου ήλθε διά να υπάγω να ησυχάσω εις εκείνο το μετόχι· μιας, οπου εδώ επάνω ήδη εμελέτησα.···

Ερωτήσεις:

1. Να παρουσιάσετε τη θέση της γυναίκας όπως φαίνεται στο πιο πάνω απόσπασμα.
(Μον.1)
2. Σε ποιους νομίζετε ότι απευθύνεται η Μαρτινέγκου; Τι επιδιώκει να τους μεταφέρει;
(Μον.1)

Ὅτε εἶπε και γεννήθηκεν η θάλασσα
 Και είδα και θαύμασα
 Και στη μέση της έσπειρε κόσμους μικρούς κατ' εικόνα και ομοίωσή μου:
 Ἴπποι πέτρινοι με τη χαίτη ορθή
 και γαλήνιοι αμφορείς
 και λοξές δελφινιών ράχες
 η Ἴος η Σίκινος η Σέριφος η Μήλος
 «Κάθε λέξη κι από 'να χελιδόνι
 για να σου φέρνει την άνοιξη μέσα στο θέρος» εἶπε
 Και πολλά τα λιόδεντρα
 που να κρησάρουν στα χέρια τους το φως
 κι ελαφρό ν' απλώνεται στον ύπνο σου
 και πολλά τα τζιτζίκια
 που να μην τα νιώθεις
 όπως δε νιώθεις το σφυγμό στο χέρι σου
 αλλά λίγο το νερό
 για να το 'χεις Θεό και να κατέχεις τι σημαίνει ο λόγος του
 και το δέντρο μονάχο του
 χωρίς κοπάδι
 για να το κάνεις φίλο σου
 και να γνωρίζεις τ' ακριβό του τ' όνομα

 φτενό στα πόδια σου το χώμα
 για να μην έχεις πού ν' απλώσεις ρίζα
 και να τραβάς του βάθους ολοένα
 και πλατύς επάνου ο ουρανός
 για να διαβάξεις μόνος σου την απεραντοσύνη.

 ΑΥΤΟΣ
 ο κόσμος ο μικρός, ο μέγας!

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ :

1. Ποια τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού νησιώτικου χώρου που αναφέρονται στο ποίημα ; (Μον. 1)
2. « ΑΥΤΟΣ» ο κόσμος ο μικρός, ο μέγας ! »
 Στο στίχο αυτό κορυφώνεται ο θαυμασμός του ποιητή για την Ελλάδα.
 Να εξηγήσετε. (Μον. 1)

[...]

«Και ξαναγοράζεις» τοῦ ἦ Ρήνη πικρὰ «καὶ τὴν ἀγάπη; ὦ τί ἔκαμες!» Κ' ἐβάλθηκε νὰ κλαίει.

«Τὴν ἀγάπη;» ἐρώτησε ἀχνίζοντας· «καὶ δὲν τὴν ἔχω;»

«Ὅχι!» τοῦ ἀποκρίθηκε «ὄχι! γιὰ λίγα χρήματα εἴσουνε ἕτοιμος νὰ μὲ πουλήσεις καὶ χωρὶς αὐτὰ δὲ μ' ἐπαιρνες· πάει τώρα ἡ ἀγάπη. Ἐπέταξε τὸ πουλί!»

«Θὰ ξανάρθει» τῆς ἀπολογήθηκε λυπημένος, «στὴ ζεστὴ τὴ φωλιά του. Ἡ ζωὴ μας θὰ ᾖ παρὰδεισος!»

«Ὅχι!» τοῦ ἦ· «ἔπειτα ἀπ' ὅ,τι ἔκαμες ὄχι! κι ἂ σ' ἀγαποῦσα δὲ θὰ ἐρχόμουνα μαζί σου. Εἶμαι δουλεύτρα· ποίονε ἔχω ἀνάγκη;» Καὶ σὲ μίᾳ στιγμῇ ξακολούθησε: «Γιατί ν' ἀδικηθοῦν τὰ ἀδέρφια μου;»

«Ὅχι!» τοῦ ἦ μ' ἀπόφαση· «ἐδῶ εἶναι ὁ χωρισμός μας. Θὰ πάω σὲ ξένα μέρη, σὲ ξένον κόσμον, σ' ἄλλους τόπους· θὰ δουλέψω γιὰ μὲ καὶ γιὰ νὰ κουνάρῃσω τὸ παιδί πού θὰ γεννηθεῖ. Θὰ μοῦ δώσει ἡ μάνα γράμματα γιὰ νὰ ἴβρω ἄλλοῦ ἐργασίᾳ· θὰ τὰ πάρει ἀπὸ τὲς κυράδες της. Ὅχι, δὲν ἔρχομαι! Εἶμαι δουλεύτρα· ποίονε ἔχω ἀνάγκη;» Κ' ἔπειτα ἀπὸ μίᾳ στιγμῇ σὰ ν' ἀπαντοῦσε σὲ κάποια της σκέψη ἐξαναφώνησε: «Δὲν ἔρχομαι, δὲν ἔρχομαι!»

Ὁ Ἀντρέας τὴν ἐκοίταξε ξεταστικά κ' ἐκατάλαβε πὼς ὅλα τὰ λόγια θὰ ᾖ ταν χαμένα.

«Ἀνάθεμά τα τὰ τάλαρα!» ἐφώνησε πάλι ἀπελπισμένος. «Πάει ἡ εὐτυχία μου!»

Κ' ἐβγήκε στὸ δρόμο.

[...]

“ Ἡ Τιμὴ καὶ τὸ Χρήμα, Κ. Θεοτόκη.

ΕΡΩΤΗΣΗ

1. Στὸ πιο πάνω απόσπασμα ἡ Ρήνη καὶ ὁ Αντρέας αποφασίζουν γιὰ τὴ σχέση τους. Νὰ ἐξηγήσετε πὼς τὸ χρήμα ἐπηρέασε τὴν τελικὴ τους ἀπόφαση.

(Μον. 1)